

Sygn. akt I UK 186/17

POSTANOWIENIE

Dnia 1 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania E. Sp. z o.o. w S. i Prokuratora Okręgowego w K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.
z udziałem zainteresowanej M.M.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 1 marca 2018 r.,
skargi kasacyjnej E. Sp. z o.o. w S. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 17 listopada 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 listopada 2016 r. Sąd Apelacyjny w [...]. oddalił apelację E. Spółki z o.o. w S. (dalej jako płatnik składek) i Prokuratury Okręgowej w K. od wyroku z dnia 10 kwietnia 2015 r., którym Sąd Okręgowy w K. oddalił ich odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 4 kwietnia 2014 r. stwierdzającej, że M.M. (dalej: zainteresowana) jako pracownik u płatnika składek nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 7 marca 2008 r. do 4 lipca 2009 r.

W skardze kasacyjnej płatnik składek zarzucił: 1) naruszenie prawa materialnego, a mianowicie: a) art. 83 k.c. w związku z art. 300 k.p. przez ich niewłaściwe zastosowanie do stanu faktycznego sprawy i w konsekwencji przyjęcie w świetle zgromadzonego materiału dowodowego, że zamiar obu stron w chwili

zawierania umowy nie obejmował faktycznego nawiązania stosunku pracy i rzeczywistej realizacji pracowniczego zatrudnienia, a tym samym zawarcie umowy jest pozorne i powoduje nieważność umowy o pracę; b) art. 6 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej jako ustawa systemowa) przez błędną wykładnię i w konsekwencji uznanie, że zainteresowana nie była objęta ubezpieczeniami społecznymi z tytułu umowy o pracę od dnia jej zawarcia do rozwiązania;

2) naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

a) art. 382 oraz art. 233 w związku z art. 391 k.p.c. przez dokonanie oceny materiału dowodowego z przekroczeniem granic swobodnej oceny dowodów i w konsekwencji poczynienie sprzecznego z treścią zebranego materiału ustalenia, że przedmiotowa umowa o pracę miała na celu obejście przepisów prawa w sytuacji, gdy zamiarem pracownika było świadczenie pracy, a zamiarem pracodawcy było zatrudnienie pracownika; b) art. 382 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego wyłącznie przed Sądem pierwszej instancji, że umowa o pracę była zawarta dla pozorów, pomimo nieprzeprowadzenia zarówno przed organem rentowym, jak i Sądami obu instancji postępowania dowodowego w kierunku zbadania intencji zawarcia pomiędzy stronami umowy o pracę; c) art. 232 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. przez uznanie, że organ rentowy udowodnił, iż obie strony w chwili zawarcia umowy o pracę miały świadomość i zamiar niewywoływania skutków prawnych określonych w składanych oświadczeniach woli.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji i poprzedzającej go decyzji organu rentowego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono jej oczywistą zasadnością „wobec rażących naruszeń przez Sąd Apelacyjny przepisów prawa materialnego oraz przepisów postępowania, skutkujących niezgodnym z prawem oraz poczuciem sprawiedliwości rozstrzygnięciem, które to uchybienia w niewątpliwy sposób wpłynęły na wynik przedmiotowej sprawy”. Skarżący wskazał,

że art. 83 k.c. wymaga dla ustalenia pozorności stwierdzenia, że obie strony w chwili zawarcia umowy zakładały fikcyjność zatrudnienia. Rażąco było ustalenie, że o pozorności złożonego oświadczenia woli czy też o zgodzie drugiej strony na taką pozorność można domniemywać z późniejszego zachowania stron w sytuacji, gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, że na moment zawarcia umowy co najmniej jedna ze stron nie działa dla pozorów. Taka ocena jest rażąco wadliwa i w sposób oczywisty błędna, co uzasadnia postawienie zarzutu obrazy art. 233 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka”

(*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574).

Skarżący nie odnosi się do tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i nie wykazuje jej występowania.

Uchodzi uwagi skarżącego, że w przesłance oczywistej zasadności skargi kasacyjnej chodzi nie tylko o oczywiste naruszenie prawa, ale także o oczywisty wpływ tego naruszenia na rozstrzygnięcie sprawy. Obowiązkiem skarżącego jest zatem przeprowadzenie wyводу jurydycznego dla wykazania, że wskazywane przez niego naruszenia prawa przez Sąd drugiej instancji były tego rodzaju, iż doprowadziły wprost do wydania wadliwego wyroku. Obowiązku tego nie wypełnia powołanie się przez skarżącego na „rażące naruszenia przepisów prawa materialnego oraz przepisów postępowania” z ograniczeniem się do wskazania na ustalenie przez Sąd drugiej instancji pozorności czynności prawnej (art. 83 k.c.), do czego doszło - w ocenie skarżącego - w następstwie rażąco wadliwej i w sposób oczywisty błędnej oceny materiału dowodowego (art. 233 § 1 k.p.c.). Tymczasem, zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawy skargi kasacyjnej nie mogą stanowić

zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów, do której to sfery art. 233 § 1 k.p.c. odnosi się wprost. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c., jest *a limine* niedopuszczalny (por. np. wyrok z dnia 8 grudnia 2016 r., II UK 470/15, LEX nr 2188636 i powołane w nim orzeczenia).

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.